

ЦЬОМУ ЗБІРНИКОВІ ПЕРЕДМОВИ ТОЧНО НЕ ПОТРІБНО...

Вступні зауваги

Нашу новітню історію не важко переповідати. Всі ми, окрім нинішніх вісімнадцятилітніх, народилися за темних часів советського тоталітаризму. Не треба бути дуже дотепним, щоб розуміти просту істину – дотепер не всі з нас уміють цінувати власну свободу і незалежність цілої нації. Але в багатьох із нас не знищили генетичного коду та історичної пам'яті. Від цього нас урятували наші рідні – ті поодинокі, унікальні за своєю суттю, нібито майже патріархальні діди і баби. Це вони ще бачили на власні очі вогонь останньої світової війни, масові розстріли на їхній рідній землі та депортації до далекого і холодного Сибіру, важкі повоєнні роки, постійну прискіпливу увагу червоної влади до так званих «недобитків» «петлюрівців», «бандерівців», «українських буржуазних націоналістів», «шпигунів панської Польщі» і т. д.

Сьогодні наших рідних уже з нами немає. Вони відійшли назавжди на той світ. Залишилися спогади і добра пам'ять про них. Якщо для когось це були батьки, то для мене, дитини застійного советського часу, це були мої дід-східняк і бабуся-західнячка. Саме їхнім розповідям і їхньому життєвому досвідові я нині найбільше довіряю. Може це недобре чи неправильно. Але задля збереження святої пам'яті про них мені так хочеться думати.

Пригадую, як мій дід Іван, син Сергія Монолатія, котрий після 1932–1933 років залишився сиротою, вже в літньому віці (з часу, відколи я це пам'ятаю) завжди намагався нагодувати нас якнайбільше. Завжди, до свого відходу в засвіти, казав, щоб шанували хліб і жили мирно. Боявся, що будемо голодними.

Він пережив Голодомор дитиною, поховав батьків і братів, залишився разом з єдиною сестрою, яка з того часу мала ваду серця, бо на власні очі побачила холодець, приготований з людського м'яса.

Ніколи не забуду гіркої правди про те, як десятирічним, разом із сестрою, дід поховав цілу свою рідню в тепер такому далекому селі

Петрівці на Одещині. Тоді не було в чому ховати замордовані голодом тіла, а тому спільний гріб зробили з хатніх дверей – разом із сестрою.

А ще пам'ятаю, як єдиний раз, за останніх советів, ми з дідом і бабцею, яка, до речі, теж стала сиротою у свої чотирнадцять, бо її батьків-галичан більшовики знищили як «буржуазних націоналістів» у Києві в 1937-му, приїхали до далекого дідового села. Приїхали, а на місці батьківської хати – лише чорний комин, а далі – безкрає поле. Правда, тоді я ще мало знав про Голодомор та репресії моєї родини, а дід усіляко намагався оберегати пам'ять про нього тільки малими споминами і скупю сльозю. До кінця нам, прийдешнім, сьогодні цього так і не зрозуміти. На щастя чи на жаль – не знаю...

Сьогодні дослідники опублікували понад 10 тисяч праць, присвячених різним аспектам Голодомору. Але слід зазначити, що резонансу серед науковців тема геноциду набула лише останніми роками. А з прийняттям 28 листопада 2006 року Верховною Радою України Закону № 376-V «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні», який кваліфікує його **як геноцид українського народу**, увага науковців сконцентрована на з'ясуванні причин та наслідків цього страшного злочину сталінського режиму.

Наше історико-краєзнавче об'єднання разом з Державним архівом Івано-Франківської області не могли стояти осторонь сумної дати в історії України. Так і визріла ідея підготувати спеціальний випуск серії «Мое місто», присвячений дослідженню реакції українських станиславівців на Великий Голодомор на Наддніпрянщині. Сподіваємося, що таку збірку документальних свідчень уважно прочитають і старі, і молоді.

Саме від останніх – теперішніх школярів і студентів – залежатиме, як ми, як Українська нація, всеціло шануватимемо пам'ять про наших співвітчизників, наших сестер і братів-українців, роз'єднаних тоталітарними польським і советським режимами по обидва боки Збруча, їхні святі могили-дороговкази, відомі і невідомі масові поховання невинно убієнних і закатованих. Тоді навіть у тих, хто ще й нині реанімує советську владу та її катів, можливо, нарешті прокинеться ница совість за блюзнірство заперечувати страшний акт геноциду українського народу, який коївся на Наддніпрянщині понад 75 років тому.

Іван Монолатій